

Temanotat

Palestina: Politisk opposisjon og ytringsfrihet på Gazastripen

Lifos – Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet

© Landinfo 2017

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingsreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

SUMMARY

The conflict that has ridden the two main political parties in Palestinian politics since 2007, affects to a large extent the conditions for the population in the Gaza strip. Fatah is the dominant party in the Palestinian Authority that rules on the West Bank, while Hamas has governed the Gaza strip since the violent take-over in 2007.

After 10 years' rule, Hamas has consolidated its control of the Gaza Strip. No political or military actors may effectively challenge Hamas' rule today. Political opposition is silenced and people expressing criticism risk being punished. What kind of political activity or expressions that may pass or not, depends on the status of relations between Fatah and Hamas at the national level. In times of relatively good relations, somewhat more activity is allowed, as opposed to when the level of conflict is high. Regardless of these variations, one cannot say that there is any free press in Gaza, as journalists already have imposed a great deal of self-censorship on themselves.

Arrests of Hamas members in the West Bank or other forms of suppression of Hamas' interests there, i.e. against the Hamas affiliated press, are often followed by similarly negative reactions against persons or media affiliated with Fatah in the Gaza Strip.

During Landinfo's and Lifos' fact-finding mission to Palestine in October/November 2016, the Hamas-Fatah climate was relatively good, but in 2017 the situation has changed for the worse. Several Fatah members and journalists have been arrested or been denied exit from Gaza by Hamas so far this year.

SAMMENDRAG

Konflikten som siden 2007 har rådet mellom de to største partiene i palestinsk politikk, Fatah og Hamas, preger i stor grad forholdene for befolkningen på Gazastripen. Fatah er det dominerende partiet i den palestinske selvstyremyndigheten som regjerer på Vestbredden, mens Hamas har styrt Gazastripen siden den voldelige maktovertakelsen i 2007.

Som det fremgår av temanotatet, har Hamas, etter ti års styre, tilnærmet full kontroll i Gaza. Ingen politiske eller militære aktører kan i dag effektivt utfordre Hamas. Politisk opposisjon er kneblet og kritiske ytringer blir slått ned på. Terskelen for hva som tillates av politisk aktivitet og kritiske ytringer varierer riktignok noe i takt med situasjonen i forholdet mellom Hamas og Fatah på nasjonalt nivå. I tider der partene har en god dialog om forsoning, tillates noe mer aktivitet enn når situasjonen er tilspisset. Arrestasjon av Hamas-medlemmer på Vestbredden eller andre former for reaksjoner mot Hamas' interesser der, for eksempel mot Hamas-tilknyttet presse, etterfølges gjerne av tilsvarende negative reaksjoner mot personer eller media tilknyttet Fatah i Gaza. Uavhengig av disse variasjonene, kan man ikke si at det finnes noen form for fri presse i Gaza, da journalistene for lengst har pålagt seg selv stor grad av selvsensur.

Under Landinfos og Lifos' informasjonsinnhentingsreise til Palestina i oktober/november 2016 var situasjonen relativt god, men i løpet av 2017 har forholdene igjen blitt skjerpet. Flere Fatah-medlemmer, journalister og andre meningsbærere har blitt arrestert eller nektet utreise fra Gazastripen så langt i år.

INNHold

1. Innledning	6
2. Situasjonen for Fatah-medlemmer og -tilhengere	7
2.1 Kontroversielle tiltak iverksatt av PA for å svekke Hamas	9
2.2 Reaksjoner mot Fatah-medlemmer	9
2.2.1 Utreisenekt	11
3. Ytringsfrihet	12
3.1 Situasjonen for journalister	12
3.2 Ytringer i sosiale medier	15
4. Situasjonen for militante salafister	16
5. Referanser	19

1. INNLEDNING

Hamas vant parlamentsvalget i Palestina i 2006, men hadde problemer med å etablere en styringsdyktig regjering. Dette skyldtes både at Fatah nektet å overføre makt til Hamas, og at partiet ble boikottet av Israel og det internasjonale samfunnet. Årsaken til boikotten var at Hamas er klassifisert som en terrororganisasjon av USA og EU, og at partiet nektet å innfri Midtøsten-kvartetts¹ tre krav: å anerkjenne Israels rett til å eksistere, akseptere tidligere inngåtte fredsavtaler samt å ta avstand fra voldsbruk. En nasjonal samlingsregjering, ledet av Hamas-lederen Ismail Haniyeh, ble etablert i mars 2007, men oppløst 14. juni samme år etter voldelige sammenstøt på Gazastripen² mellom Fatah og Hamas. Hamas overtok samtidig makten i Gaza med militære midler og har *de facto* styrt området siden.

Forholdet mellom Hamas og Fatah, det dominerende partiet i den palestinske selvstyremyndigheten Palestinian Authority (PA), har i hele perioden etter Hamas' maktovertagelse i Gaza vært konfliktfyllt. Et hovedanliggende har vært at president Abbas nektet å overføre sikkerhetsansvaret i PA til Hamas. Det har blitt tatt mange initiativ til forsoning mellom partene, og den 23. april 2014 ble de enige om å etablere en felles konsensusregjering (Beach Refugee Camp Agreement/Al Shati reconciliation). Denne ble opprettet 2. juni 2014, men har aldri hatt reell innflytelse i Gaza. Ifølge avtalen skulle det også avholdes nytt valg til både parlament og president innen seks måneder etter at ny regjering var etablert (ICHR 2015, s. 13). Dette har ennå ikke blitt gjennomført, og president Mahmoud Abbas har styrt på overtid siden presidentperioden utløp i 2009.

Etter et år med et relativt lavt konfliktnivå mellom Hamas og den palestinske selvstyremyndigheten på Vestbredden i 2016, kom det i januar 2017 på nytt i stand en avtale mellom partene, denne gangen etter megling i Moskva (Al Jazeera 2017a). Heller ikke denne gangen har det imidlertid ledet til et gjenforent Palestina med felles styresmakt på Gaza og Vestbredden.

Røster i Hamas hevder at USA presser PA fra å inngå i en samarbeidsregjering med Hamas all den tid Hamas ikke aksepterer kvartetts betingelser (Jalal 2016). I 2014, etter at Hamas og Fatah ble enige om å danne en felles nasjonal regjering, uttalte den daværende amerikanske presidenten Barack Obama at dette var «unhelpful», og at det undergravde forhandlingene med Israel (Jalal 2016).

Mens PLO, der Fatah er det største medlemspartiet, anerkjente Israel i 1993, har Hamas fortsatt ikke gjort det.³ I tillegg er det bl.a. uenigheter mellom partiene om utbetaling av lønninger til offentlige ansatte i Gaza, og om grensekontroll inn til og ut fra Gaza.

PA's sikkerhetssamarbeid med Israel er et annet betydelig hinder for en forsoning med Hamas.

¹ Midtøsten-kvartetten, bestående av USA, FN, EU og Russland, ble etablert i Madrid i 2002 på bakgrunn av økt konfliktnivå mellom Israel og Palestina. Kvartetten, som de første årene ble ledet av den tidligere britiske statsministeren Tony Blair, var et forum ment å tilrettelegge for, og følge opp, en fredsprosess mellom partene.

² Senere i notatet kun omtalt som Gaza.

³ Selv om det i Hamas' nye charter, vedtatt 1. mai 2017, fremkommer at bevegelsen/partiet ikke anerkjenner den sionistiske enheten (Israel) (artikkel 19), så står det i artikkel 20 at de aksepterer en palestinsk stat innenfor grensen fra 4. juni 1967, med Jerusalem som hovedstad (Middle East Eye 2017).

Årene med konflikt mellom de to største partiene i palestinsk politikk, har hatt store konsekvenser for partienes medlemmer og støttespillere. Personer med tilknytning til Hamas blir nektet å utøve politisk virksomhet på Vestbredden, og personer fra Fatah får ikke drive politisk virksomhet i Gaza. Mange med Hamas-tilknytning har blitt arrestert på Vestbredden i løpet av årene som har gått siden 2007, og det samme er tilfellet med Fatah-medlemmer i Gaza.

Etter overenskomsten i april 2014 var det en viss optimisme å spore. Etableringen av en felles teknokratregjering ga håp om forsoning mellom partene, men optimismen forsvant med krigen i Gaza. Hamas og Fatah har igjen sklidt fra hverandre, og på tross av Egypt og Qatars iherdige forsøk på å megle mellom partene, har man ikke lyktes i å komme frem til en ny avtale om valg og en felles regjering.

Dette notatet vil redegjøre for situasjonen for personer som antas å være i opposisjon til Hamas i Gaza. Det inkluderer Fatah-medlemmer, journalister og andre som uttrykker seg kritisk til Hamas, samt de mer ytterliggående militante salafistene. Personer fra andre politiske opposisjonspartier utelates i dette notatet, delvis av kapasitetshensyn og delvis fordi det er et lavere konfliktnivå mellom Hamas og disse.

Foruten åpne nettbaserte kilder, bygger notatet på møter med palestinske og internasjonale organisasjoner og akademikere gjennomført på en informasjonsinnhentingsreise i Palestina i oktober/november 2016 i samarbeid med svenske landinformasjonstjenesten Lifos. De fleste av kildene i Gaza er anonymisert av hensyn til deres sikkerhet. Flere av disse har Landinfo også truffet på tidligere reiser.

Situasjonen for Hamas-medlemmer og andre i opposisjon til de palestinske selvstyremyndighetene (PA) på Vestbredden, vil bli redegjort for i et eget notat.

2. SITUASJONEN FOR FATAH-MEDLEMMER OG -TILHENGERE

Hamas har i løpet av årene siden 2007 konsolidert sitt styre på Gazastripen. Det er bred enighet i ulike miljøer i Gaza om at det ikke finnes politiske eller militante grupperinger som kan utfordre Hamas' kontroll i dag (PCHR, palestinsk akademiker fra Gaza, Azmi Keshawi (International Crisis Group), journalist - møter i Gaza oktober 2016). Ifølge lederen for den palestinske menneskerettighetsorganisasjonen Palestinian Centre for Human Rights (PCHR) (møte i Gaza oktober 2016) er aktiv politisk opposisjon nærmest fraværende.

Verken Fatah eller andre politiske partier har kunnet drive politisk virksomhet på Gazastripen siden Hamas overtok makten i 2007. De har forbud mot å avholde politiske møter eller andre arrangementer. En og annen gang tillater Hamas mindre demonstrasjoner, men i hovedsak gis det ikke tillatelse til dette, uavhengig av hvilken sak det søkes om å demonstrere for eller mot.

Det er et unntak for medlemmene av det palestinske parlamentet, PLC, inkludert Fatahs representanter. De har immunitet og kan utføre sitt politiske arbeid, men heller ikke disse kan arrangere møter med andre som ikke er medlemmer av parlamentet.

Selv en organisasjon som kaller seg «Nationalists for ending the split», med referanse til spliden mellom Hamas og Fatah, ble nektet å avholde en punktdemonstrasjon i oktober 2016, ifølge en av Fatahs representanter i PLC i Gaza (møte i Gaza oktober 2016). Han mente dette skyldtes at Hamas frykter store folkemengder. De vet at folk er under mye press og er redde for at en stor ansamling av folk vil kunne utarte seg, hevdet han.

Enhver politisk samling, selv i private settinger, risikerer å bli slått ned på. Dette er i strid med palestinsk lov, hevdet lederen for Independent Commission for Human Rights (møte i Ramallah november 2016). Dette er en organisasjon som har blitt opprettet gjennom et President-dekret, og som har ansvar for å se til at myndighetene følger palestinske lover og myndighetenes menneskerettslige forpliktelser. Palestinsk lov gir kun adgang til å regulere offentlige møter. Ifølge lederen for menneskerettighetsorganisasjonen, opprettholder Hamas en strikt regulering av politisk virksomhet på Gazastripen.

Lederen for PCHR i Gaza påpekte i møte med Landinfo (oktober 2016) at restriksjonene ikke kun gjelder for Fatah-medlemmer, men for alle.

Ifølge et PLC-medlem fra Fatah, som Landinfo møtte i Gaza, finnes det ingen politisk frihet i Gaza, spesielt ikke for Fatah-medlemmer. Dette innebærer, hevdet han, at de ikke kan jobbe politisk og ikke delta i, eller arrangere, demonstrasjoner. Han la til at restriksjonene også gjelder for andre enn Fatah-folk.

Grensen for hvilke typer uttalelser Hamas lar passere, og hvilke de slår ned på, er vanskelig å definere, ifølge PLC-medlemmet fra Fatah. Han understreket imidlertid at det viktigste for Hamas er å inneha kontroll.

Det samme hevdet analytikeren Azmi Keshawi fra det transnasjonale analysesenteret International Crisis Group (møte i Gaza oktober 2016). Han mente det var større grad av ytringsfrihet i Gaza nå enn for noen år siden, men understreket at Hamas er opptatt av at ingen utfordrer deres kontroll eller setter sikkerheten i fare. Keshawi mente at Hamas tillater noen mindre demonstrasjoner, men ingenting som risikerer å utarte seg. Derfor tillates det kun demonstrasjoner på steder der Hamas har mulighet til å være til stede og opprettholde kontroll over situasjonen.

Selv om PLC-medlemmer fra Fatah kan jobbe i Gaza og holde sine kontorer åpne uten å risikere arrestasjon, føler de seg likevel ikke trygge, ifølge parlamentarikeren Landinfo møtte. De har ingen beskyttelse, hevdet han. Som representanter for Fatah blir PLC-medlemmene nedrent av folk som føler seg urettmessig behandlet av myndighetene på Vestbredden. «Kontorene våre er okkupert av folk som har problemer (for eksempel martyrs familier) og ber om hjelp, eller som er der for å klage på PA i Ramallah», hevdet representanten. Han sa videre: «Vi hjelper dem så godt vi kan, for eksempel med å skaffe pass, medisiner etc. Vi betaler ut av egen lomme. Vi må hjelpe hverandre så godt vi kan.»

Ifølge den tidligere politikeren Dr. Mahmoud Al-Ajrami, som nå er skribent i Middle East Monitor og en av lederne ved Palestine Univeristy (møte i Gaza oktober 2016), er forholdet mellom Fatah og Hamas på et lavmål. Han mente det er et åpent spørsmål hvorvidt den overordnede utviklingen vil gå i fredfull retning, eller lede til konfrontasjoner og krig. Han mente bl.a. at en av årsakene til problemene er at President Mahmoud Abbas ikke er en demokratisk leder.

2.1 KONTROVERSIELLE TILTAK IVERKSATT AV PA FOR Å SVEKKE HAMAS

I løpet av våren 2017 iverksatte PA flere tiltak for å presse Hamas til å oppgi makten på Gazastripen. Mens Hamas har innkrevd skatter og avgifter for varer og tjenester i Gaza, har PA betalt deler av utgiftene i offentlig sektor, inkludert lønninger til offentlige ansatte av PA. Ved å redusere lønningene til offentlig ansatte i Gaza med 30 prosent og stoppe sosialutbetalinger til 277 tidligere politiske fanger i Israel, alle angivelig med tilknytning til Gazastripen eller Hamas på Vestbredden, rammes titusener av familier hardt (Ma'an News 2017g; Melhem 2017). I tillegg har PA redusert utbetalingene til offentlig sektor i Gaza. Stopp i medisinoverføringene fra Ramallah har ført til mangel på 17 medisiner i Gaza (Khouri 2017). Dette har rammet bl.a. kreftpasienter i stor grad. Samtidig har reduserte pengeoverføringer fra PA til Gaza innen helsesektoren før til at flere hundre kreftpasienter har blitt nektet utreise for behandling i Jerusalem og ved israelske sykehus (OCHA 2017).

På vårparten 2017 sørget PA for at Israel reduserte strømtilførselen til Gaza med 41,6 prosent (PCHR 2017c). Dette førte til en prekær strømmangel da Gazas eget kraftverk, som har operert med redusert kapasitet etter et israelsk bombeangrep i 2006, måtte stenge helt i april 2017. Som følge av reduksjonen i strømtilførselen fra Israel etter PAs stopp i pengeoverføringer, har man i juli 2017 kun hatt 127 MW strøm i Gaza per døgn, mens behovet, ifølge FN, er estimert til å være 450 MW (United Nations Country Team in the occupied Palestinian territory 2017, s. 18). Dette gir strøm kun fire timer i døgnet. Strømmangelen innvirker svært negativt på den humanitære situasjonen, bl.a. i helsesektoren og annen infrastruktur, som for eksempel avsalting av sjøvann.

Et ytterligere tiltak iverksatt av Ramallah-regjeringen som bidrar til å svekke økonomien i Gaza ytterligere, er vedtaket av en lov om førtidspensjon som vil tvinge over 6000 offentlig ansatte i Gaza til å førtidspensjonere seg (Melhem 2017; Ma'an News 2017f; PCHR 2017b).

Tiltakene har blitt møtt med kritikk både i Gaza og på Vestbredden, og bidrar til å forverre forholdet mellom Fatah og Hamas ytterligere (Ma'an News 2017f; PSR 2017; Melhem 2017; PCHR 2017b; PCHR 2017c; Ma'an News 2017j; Al Jazeera 2017b).

2.2 REAKSJONER MOT FATAH-MEDLEMMER

Den palestinske menneskerettighetsorganisasjonen PCHR hevdet i møte med Landinfo (oktober 2016) at vanlige Fatah-folk ikke er ilagt noen spesifikke restriksjoner i Gaza. Likevel blir Fatah-medlemmer tidvis arrestert. Ifølge representanten for PCHR kommer majoriteten av anklager om mishandling i varetekt fra nettopp Fatah-folk. Arrestasjon av Fatah-medlemmer i Gaza skjer hyppigst i perioder der forholdet mellom Hamas og Fatah er spesielt anstrengt, og som en reaksjon på at Hamas-folk på Vestbredden blir arrestert av PA. På spørsmål om Fatah-medlemmer som blir arrestert fortsatt blir forhørt i «bussen», en innretning der brutale avhørsmetoder ble brukt (se Landinfo 2013, s. 11), svarte representanten for PCHR at det ikke lenger var vanlig. Mishandling av Fatah-folk pågår i varetektsfengslene eller i avhørsrom andre steder. Hovedproblemet i tilknytning til arrestasjonene av politiske opponenter, hevdet han, er at lover og regler ikke følges, og at det ikke finnes noe offentlig organ som er i stand til å overvåke myndighetenes

handlinger. Ifølge PCHR's representant, er det kun det sivile samfunn, PCHR inkludert, som jobber med å stille myndighetene ansvarlig for deres gjerninger.

Her bør det legges til at de palestinske myndighetene faktisk har opprettet et ombud som nettopp har et slikt ansvar, nemlig The Independent Commission for Human Rights (ICHR). Denne organisasjonen, som Landinfo og Lifos møtte i Ramallah, er velfungerende, men har, som mange av de andre organisasjonene, begrenset gjennomslagskraft.

En palestinsk akademiker i Gaza (møte oktober 2016) var av den oppfatning at Fatah-personer ikke lenger hadde særskilte problemer i Gaza. Han mente situasjonen hadde bedret seg betraktelig siden krigen mot Israel i 2014. Den gang ringte Hamas opp til Fatah-medlemmer og ba dem holde seg hjemme og ikke prate med israelske soldater. Hamas har alltid mistenkt Fatah-folk for å gi informasjon til Ramallah, og at denne informasjonen endte opp hos israelerne. Siden den gang hadde ikke akademikeren hørt om at Fatah-folk har problemer med Hamas.

Parlamentsmedlemmet fra Fatah hevdet (møte 2016) imidlertid at Fatah-medlemmer fortsatt risikerer å bli kalt inn til avhør og/eller arrestert. Han sa at Hamas fortsatt følger med på og reagerer på Fatah-medlemmers aktiviteter. «The level of interference from Hamas is still very high», hevdet han.

Uken før Landinfo hadde møte med parlamentsmedlemmet i oktober 2016, ble Fatahs talsmann i Gaza, Abu Aitta, tatt inn til avhør for noe han hadde sagt. Han ble angivelig truet og bedt om å slutte å forsvare Fatah i offentligheten. Denne hendelsen er også rapportert av The Palestinian Center for Development and Media Freedoms, MADA (2017b).

Arrestasjonene foregår ofte på ureglementert vis ved at personer blir bortført av ukjente gjerningsmenn, kledd i sivilt. Når familiene begynner å lete etter dem, finner de ut at de sitter i varetekt. Det betyr, mente parlamentsmedlemmet, at det er sikkerhetspolitiet som har bortført dem. Metoden bryter med lovlige prosedyrer. Som eksempel på dette nevnte han at tre menn nylig hadde sittet fengslet i en måned uten at familiene deres visste hvorfor. De innsatte fikk ikke tilgang til advokat. Myndighetenes begrunnelse for anholdelsene var angivelig at mennene hadde hatt kontakt med Ramallah.

Lederen for menneskerettighetsorganisasjonen Al Haq, som Landinfo møtte i Oslo i april 2017, hevdet, som andre, at situasjonen for Fatah-medlemmer i Gaza varierer i takt med situasjonen for Hamas-aktivister på Vestbredden. Menneskerettighetsaktivisten la til at en metode Hamas kan bruke for å terge den palestinske presidenten i perioder der forholdet mellom Hamas og Fatah er dårlig, er å tillate den utstøtte Fatah-lederen Mohammed Dahlans støttespillere å organisere politiske arrangementer i Gaza. Det betyr at enkelte Fatah-medlemmer til tider har større spillerom enn andre.

Etter Landinfos besøk i Gaza har situasjonen tilspisset seg, og Hamas-myndighetene har arrestert og dømt flere personer med tilknytning til Fatah. Den 25. januar 2017 ble åtte personer fra Fatah dømt for å ha hindret revolusjonær enhet (obstruct revolutionary unity), eller mer presist for å ha samlet informasjon om palestinske motstandsfraksjoner i Gaza på vegne av PLOs etterretning (Ma'an News 2017a). Tre av dem ble dømt til døden.

Bare dager etter den nevnte dommen, den 29. januar, ble en Fatah-leder, Arafat Abu Shabab, arrestert på grensen i Rafah på vei tilbake til Gaza etter ti år i utlandet (Ma'an News 2017b). Abu Shabab forlot Gaza i 2007 etter voldsaksjonene som ledet til Hamas' maktovertakelse.

Den 16. mars 2017 utstedte militærdomstolen i Gaza en erklæring om at ti navngitte personer med tilknytning til PAs etterretning fikk en tidagers frist på å melde seg for myndighetene (Ma'an News 2017c). Det fremgikk ikke av erklæringen hva de var ettersøkt for, men personer som visste hvor de ettersøkte befant seg, og som ikke rapporterte til myndighetene om det, ville bli tiltalt for «misprision», en straff som kan ilegges for bevisst å ha holdt tilbake informasjon om forræderi eller annen kriminalitet. Seks av de ti ettersøkte var majorer i PAs etterretning.

Den 2. mai ble flere titalls Fatah-ledere og aktivister anholdt og arrestert, angivelig for å hindre dem i å ta del i demonstrasjoner til støtte for president Mahmoud Abbas (Othman 2017). En talsmann for politiet i Gaza uttalte til Al-Monitor (Othman 2017) at personene var arrestert for å ha spredt rykter og falske nyheter for å skape frykt blant folk.

I henhold til FNs rapport om tilstanden på Gazastripen ti år etter at den israelske blokaden ble innført (United Nations Country Team in the occupied Palestinian territory 2017, s. 25), blir politiske opponenter, i tillegg til andre grupper, utsatt for urettmessig arrestasjoner og mishandling. Ifølge Azmi Keshawi fra International Crisis Group (møte 2016) har det hendt at enkelte Fatah-medlemmer har blitt overfalt av representanter for Hamas. Keshawi mente imidlertid at de fleste av ofrene for dette har vært kriminelle.

På spørsmål om militante grupper, da hovedsakelig fra Hamas' egne styrker, intimiderer sivile i Gaza, svarte den palestinske akademikeren fra Gaza at dette ikke lenger forekommer, og at det ikke har skjedd i særlig grad siden 2007. Utviklingen har vært slik at sivile nå blir anholdt og ført til Hamas' sikkerhetstjeneste for avhør. Han vedgikk, imidlertid, at det fortsatt hendte at personer ble oppringt av ukjente og presset til å ikke uttale seg negativt om Hamas og motstandskampen. Akademikeren poengterte at det dreide seg om telefonsamtaler og ikke om kidnappinger og bruk av fysisk vold.

2.2.1 Utreisenekt

En annen mulig reaksjonsform mot politiske opponenter er utreisenekt. Hamas kan nekte en person utreise via Erez selv om vedkommende har fått utreisetillatelse av israelske myndigheter.

Hamas gir Fatahs PLC-representanter tillatelse til å reise til Ramallah, men kan nekte utreise for andre Fatah-medlemmer.

Dette har skjedd ved enkelte anledninger i 2017. I mai nektet Innenriksdepartementet i Gaza ved to anledninger et medlem av PLOs eksekutivkomité, Dr. Zakariya al-Agha, utreise over Erez. Første gangen, 19. mai, skulle Dr. Zakariya al-Agha delta på en FN-konferanse i Amman, og andre gangen, 30. mai, ble han nektet utreise for å delta på et møte i PLOs eksekutivkomité i kapasitet av å være leder for PLOs avdeling for flyktningsaker i Ramallah på Vestbredden (PCHR 2017a). Han har vært medlem av Fatahs sentralkomité siden 1994 og eksekutivkomiteen siden 1996 (Ma'an News 2017d). Siden 2015 har han vært Fatahs General Commissioner of

Mobilization and Organization på Gazastripen. Utreisenekten må ses i lys av det anstrengte forholdet mellom Hamas og Fatah i denne perioden.

Den 1. juli 2017 skjedde det samme med et av Fatahs sentralkomiteemedlemmer, Ahmad Halas. Han ble nektet å passere ved Hamas' sjekkpunkt på vei ut av Gaza (Ma'an News 2017e). Årsaken til utreisenekten er ikke oppgitt, men det er grunn til å tro at det er en reaksjon mot de mange tiltakene Presidenten og selvstyremyndighetene i Ramallah (PA) nylig hadde gjennomført, og som har bidratt til å forverre den humanitære situasjonen i Gaza betraktelig (Ma'an News 2017f).

3. YTRINGSFRIHET

3.1 SITUASJONEN FOR JOURNALISTER

I FNs siste rapport om forholdene i Gaza (United Nations Country Team in the occupied Palestinian territory 2017, s. 26) hevdes det at ytringsfriheten har blitt innskrenket i løpet av det siste tiåret. I rapporten fremkommer det også at Hamas-myndighetene urettmessig og vilkårlig arresterer og torturerer sivile, inkludert journalister og aktivister i sosiale medier, for ytringer til støtte for PA. I tillegg hevdes det at retten til fri forsamling av mennesker, har blitt kraftig innskrenket ved at det kreves en tillatelse fra Innenriksdepartementet.

Landinfo tok opp situasjonen for journalister med enkelte kilder under besøket i Gaza i oktober 2016. Ifølge en journalist fra et politisk uavhengig mediehus avhenger pressefriheten i Gaza av den til enhver tid gjeldende politiske situasjonen. Når det er mye friksjon mellom Fatah og Hamas på Vestbredden, er det lite frihet i Gaza, og når det er god stemning mellom de to partiene, tolereres mye, ble det hevdet. Han uttalte videre at dersom journalister arresteres, blir det forhandlinger mellom Fatah og Hamas om å få dem løslatt. Når journalister blir arrestert på Vestbredden, risikerer Fatah-tilknyttede journalister i Gaza å bli arrestert av Hamas. Situasjonen for journalister er altså ikke stabil. Denne kilden var imidlertid like opptatt av å meddele Landinfo at den humanitære situasjonen i Gaza er det aller største problemet for alle innbyggerne der, og vel så viktig å snakke om som situasjonen for journalister. Kloakkinfisert vann, strømmangel, stengte grenser, manglende progresjon i gjenoppbyggingen av krigsødeleggelsene fra 2014 og skyhøy arbeidsledighet, gjør at folk har mistet alt håp om en bedre fremtid og ønsker seg bort.

Andre kilder Landinfo møtte i Gaza (Mahmoud al-Ajrami og den palestinske akademikeren), delte journalistens oppfatning om at pressens vilkår var avhengig av forholdet mellom Hamas og Fatah. De hevdet i tillegg at man i grunnen hadde en viss frihet til å publisere kritisk journalistikk. Som et eksempel på dette, nevnte al-Ajrami at han i et intervju i Al Aqsa News nylig hadde uttalt seg kritisk til både president Abbas og Mohammed Dahlan, og at han kunne uttale seg fritt om korrupsjon og de fleste ting. Å kritisere President Abbas er naturlig nok ikke risikabelt i Gaza, men man kunne tenke seg at Hamas ville reagere på kritikk av Mohammed Dahlan, som for tiden later til å ha en viss støtte innad i Hamas. Ellers kan det bemerkes at uttalelsene om at pressen var relativt fri i Gaza, ble gitt til Landinfo i oktober 2016, etter en periode der forholdet mellom Hamas og de palestinske myndighetene hadde vært relativt godt. Man må også legge til grunn at

uttalelsene kommer fra personer som bor i Gaza og som man må anta har tilpasset seg Hamas restriktive linje overfor opponenter.

I det følgende vil det redegjøres kort for pressens kår i 2016 og første halvdel av 2017. Gjennomgangen viser at situasjonen for journalister og meningsyttere har endret seg i en ytterligere negativ retning i løpet av 2017, i takt med økt spenning mellom Hamas og Fatah.

Årsrapporten til The Palestinian Center for Development and Media Freedoms, MADA, for 2016 (2017b), viser at det i 2016 ble begått færre overgrep av myndighetene mot journalister og pressen enn året før, både på Vestbredden og i Gaza. Antall maktovergrep i 2016 overstiger imidlertid antallet fra 2014, og MADA antyder at lav grad av pressefrihet bidrar til utbredt bruk av selvsensur blant journalistene. I henhold til en undersøkelse utført av MADA i 2014 (som gjengitt i 2017b, s. 40), utøver 80 % av palestinske journalister selvsensur i sitt arbeid. Spliden mellom partene er, ifølge innberetninger fra journalister til MADA gjennom de siste åtte årene (2017b, s. 39-40), det forholdet som i størst grad ligger bak maktovergrepene begått av de respektive myndighetene.

MADA rapporterte om 48 overgrep mot journalister begått av Hamas-myndighetene i 2016. De aller fleste overgrepene besto i innkalling til avhør (28) og arrestasjon/varetekt/tortur (6) (MADA 2017b, s. 43-46). Av andre forhold kan nevnes beslag av utstyr, hindring i dekning av hendelser og trusler. Fire av de seks som ble varetektsfengslet i Gaza i 2016, rapporterte til MADA at de hadde blitt utsatt for tortur og fysisk mishandling (s. 49). Det fremkommer ikke i MADAs årsrapport for 2016 om noen journalister ble dømt for kritisk journalistikk.

Den vanligste formen for myndighetsreaksjoner mot journalister og pressen, både på Vestbredden og i Gaza, er å kalle dem inn til avhør. Dette kan gjentas over flere dager i strekk, både for å avskrekke journalister fra å drive kritisk journalistikk, og for å igangsette straffereaksjon mot noe som allerede er skrevet.

Som eksempler på dette kan følgende to historier nevnes:

- Den palestinske etterretningen i Gaza (Palestinian Internal Security Service) innkalte redaktøren og produsenten for Sawt Felasteen Radio, Jamil Ahmed Muammar, en rekke ganger til avhør og varetektsfengsling i 13 dager på rad mellom 24. mai og 5. juni 2016. Dette skjedde på bakgrunn av at han hadde skrevet og distribuert en artikkel med tittelen «Administrative and Financial corruption within the leadership of Hamas». Han skrev artikkelen under pseudonym, men navnet hans ble angivelig lekket til Hamas (MADA 2017b, s. 51).
- Den 24. juli 2016 ble en journalist, Mahmoud Naseem Abu Awwad, bortført og arrestert av sivilkledde menn og ført til et forhørscenter i Gaza. Han satt fengslet en drøy måned før han ble løslatt, og ble ikke informert om hva han var tiltalt for. Hans bærbare PC og to mobiltelefoner forble konfiskert (MADA 2016b).

Som beskrevet under punkt 2 i dette notatet, har forholdet mellom Fatah og Hamas gradvis forverret seg i løpet av 2017, sammenlignet med det foregående året. Dette har ført til ytterligere negative utslag i behandlingen av journalister og andre meningsyttere i Gaza.

Arrestasjoner av journalister har skjedd relativt hyppig i løpet av første halvdel av 2017. MADA rapporterte i januar (2017a) om at sikkerhetsstyrker i Gaza arresterte flere sivile, inkludert journalister, under en fredelig demonstrasjon der fokus var rettet mot den prekære elektrisitetssituasjonen.

I tillegg til at personer som deltar i eller dekker demonstrasjoner for pressen, møter reaksjoner fra myndighetene, risikerer journalister å bli bortført og arrestert både på bakgrunn av hva de skriver og hva de uttaler seg om. Al-Monitor rapporterte 14. mai om at en journalist ble bortført av sivilkledd bevæpnede menn da han forlot sitt hjem og ført til Internal Security's hovedkvarter i Jabaliya flyktningeleir for avhør (Othman 2017). Journalisten hadde stått bak flere demonstrasjoner mot den prekære strømmangelen. Han ble beordret til ikke å snakke om politikk eller om forhold knyttet til Hamas før han ble løslatt. Han ble også beskyldt for å ha mottatt støtte fra utlandet og for å ha en spesifikk agenda. Samme artikkel nevner at sekretæren for National Labor Authority ble kidnappet av bevæpnede menn på samme måte som den ovenfor nevnte journalisten. Denne personen skal ha blitt bundet, påsatt bind for øynene og mishandlet i tre timer før han ble løslatt og beordret til å ikke snakke om politikk eller delta i politiske protester eller demonstrasjoner.

Ifølge en jurist ved PCHR, Mohammed Abu Hashem, som har uttalt seg til Al-Monitor (Othman 2017), har pressen dårlige kår i Palestina generelt og i Gaza spesielt. Noe av årsaken til det, hevder han, er at presselovens ordlyd er vag, og at myndighetene tolker loven slik de selv finner det passende. I tillegg gir straffeloven i Gaza rom for å straffe ærekrenkende og injurierende ytringer. Mangel på lover som gir rett til innsyn i myndighetenes disponeringer, gjør det vanskelig og risikabelt å rapportere om korrupsjon.

Abu Hashem meddelte også Al-Monitor (Othman 2017) at flere meningsbærere hadde blitt angrepet av ukjente gjerningsmenn den siste tiden. Han holdt Hamas-myndigheten ansvarlig for angrepene, da det er deres ansvar å beskytte journalister og meningsbærere og deres ytringsfrihet. I løpet av april 2017 hadde PCHR fått rapportert inn et titalls tilfeller av arrestasjoner på bakgrunn av ytringer og politisk deltakelse. Flere hadde blitt utsatt for tortur og fornærmelser, ble det hevdet. Abu Hashem mente det var et negativt tegn at slike overgrep ikke blir omtalt i større grad. MADAs halvårsrapport for 2017 (2017f) bekrefter at politiet og sikkerhetstjenesten i Gaza i noen tilfeller benytter seg av hardhendte metoder under arrestasjon og forhør av medlemmer av pressen. Ved ett tilfelle ble en fotograf for Al-Tarteeb Al-Arabi News Network, Ahed Bassam Al-Abadi, skutt i foten mens han dokumenterte at myndighetene gjennomførte en planlagt nedrivning av bygninger i et nabolag i Gaza.

Nyhetsankeret i Palestine TV, Taghreed Ahmed Abu Tayer, er en av dem som ble arrestert i april 2017. Hun ble holdt fengslet i elleve dager angivelig på bakgrunn av et fire-dagers besøk i Ramallah halvannet år tidligere. Forhørene handlet om hva hun hadde gjort der, hvem i Fatahs sentralkomité hun hadde møtt, og om hennes journalistiske arbeid for Palestinian Media Network, som omhandlet spliden mellom de respektive palestinske myndighetene i henholdsvis Gaza og Vestbredden (MADA 2016a).

Blant andre eksempler på arrestasjoner av journalister i løpet av de siste tolv månedene, kan nevnes:

- Nuha Abu Amro, en programvert i Al-Nahar TV-kanal, ble holdt tilbake og forhørt av etterretningen ved Rafah grensepost da hun var på vei til Egypt den

6. september 2016 (MADA 2017b). Hun ble forhørt om en rapport kanalen hadde presentert om praksis rundt bestikkelser og korrupsjon ved passering gjennom grensen mellom Egypt og Gazastripen.

- Den 8. juni 2017 ble journalisten Fouad Jaradeh fra Palestine TV, PAs offisielle kanal, arrestert (Ma'an News 2017i). Ifølge Committee to Protect Journalists (CPJ 2017) var anklagen mot ham at han hadde «kommunisert med Ramallah». I henhold til MADA (2017e) var han fortsatt i Gazas Internal Security Service's varetekt da månedsrapporten for juni 2017 ble publisert 5. juli. Og i henhold til en artikkel i Jerusalem Post fra 9. august 2017, var han da fortsatt fengslet (Lynfield 2017).
- Den 18. juni 2017 ble en journalist fra avisen al-Ayam arrestert av Internal Security Service da han møtte opp til avhør etter å ha mottatt en innkalling uken før (PCHR 2017d). PCHR har beklaget arrestasjonen av denne journalisten, som de hevder kun er basert på mistanke.

Ifølge MADAs halvårslige rapport for 2017 er det i denne perioden begått totalt 20 overgrep mot journalister og pressefotografer i Gaza. Tolv har blitt arrestert, to er utsatt for fysisk vold, to har blitt fratatt utstyr, to er utsatt for tortur og to er innkalt til avhør (MADA 2017f). Både PCHR og al-Haq skal ha uttrykt stor bekymring for den siste tidens negative utvikling med hensyn til ytrings- og pressefriheten både på Vestbredden og i Gaza (Lynfield 2017).

3.2 YTRINGER I SOSIALE MEDIER

Ifølge journalisten Landinfo intervjuet i Gaza (oktober 2016), er Hamas misfornøyd med eksistensen av sosiale medier fordi de er så vanskelige å kontrollere. På spørsmål om folk kan bli arrestert eller straffet på andre måter for ytringer i sosiale medier, svarte journalisten at det er en trend at profesjonelle journalister og vanlige folk skriver på sosiale medier for å skape seg en asylsak.

Lederen for PCHR (møte 2016) hadde tilnærmet lik oppfatning og svarte følgende på dette spørsmålet: «People misuse the social media to support their base for migration.»

Den palestinske akademikeren Landinfo møtte i Gaza (oktober 2016) hevdet på sin side at man i sosiale medier, som Facebook, kan lese mange innlegg som er både for og mot President Abbas og Mohammad Dahlan.

Det finnes imidlertid flere eksempler fra 2017 på at journalister og skribenter faktisk blir arrestert for ytringer i sosiale nettbaserte medier. Dette må, som situasjonen for politiske opponenter og journalister, ses i sammenheng med den overordnede politiske situasjonen mellom Vestbredden og Gaza. I tider med relativt lavt konfliktnivå tillates flere ytringer enn i perioder der situasjonen mellom makthaverne i Gaza og Ramallah er tilspisset. Uavhengig av dette har det utviklet seg en praksis, også i sosiale medier, hvor man er varsom med å kritisere Hamas og publiserer kritiske kommentarer under falske profiler. Eksemplene nevnt nedenfor viser at det ikke kun er personer som publiserer direkte kritikk av Hamas som risikerer reaksjoner. Rapportering av faktiske hendelser og deling av andres innlegg kan også føre til arrestasjon.

Den 28. januar 2017 ble skribenten Abdullah Mohammed Abdullah Abu Sharikh arrestert for ytringer på Facebook (Al Mezan 2017; Ma'an News 2017h). Samme

måned ble en freelance journalist og blogger, Salah Abdallah Salah innkalt til avhør for ytringer på Facebook om den kritiske elektrisitetssituasjonen (MADA 2017c). Han ble iført bind for øynene da han ankom sikkerhetstjenestens hovedkvarter i Khan Younis og ført til en celle før han ble forhørt i fire timer om det han hadde blogget om. Han ble senere løslatt uten å måtte signere noen erklæring.

I april 2017 ble 17 journalister arrestert med anklage om å ha publisert falske nyheter og rykter i sosiale medier (Abu Amer 2017). En av dem var Mohammed Abdel Rahman al-Bora'i, som er video- og kameramann i Palestine TV. Bakgrunnen for arrestasjonen var at han hadde delt et innlegg i sosiale medier om et ransforsøk av en forretningsmann på åpen gate i Gaza som utviklet seg i voldelig retning, og førte til at en av angriperne døde. Innlegget ga en antydning om hvem denne forretningsmann var. Kriminalpolitiet i Gaza trodde angivelig at det var al-Bora'i som hadde skrevet innlegget, og det ble utstedt en arrestordre på ham. Da det i avhøret fremkom at han kun hadde delt innlegget, og ikke skrevet det, ble han løslatt neste dag etter å ha signert en erklæring der han lovet å kun publisere autentiske nyheter fra autentiske kilder i fremtiden (MADA 2017c). En annen journalist, Nasr Abu al-Ful fra Palestinian Network for Press and Media, ble også arrestert i forbindelse med samme nyhetssak. Han hadde delt samme innlegg som Mohammed al-Bora'i. Al-Ful ble spurt om hvem som hadde betalt ham for å dele innlegget, og han ble beskyldt for å tilhøre Fatah og for å delta i et kuppforsøk mot Hamas. Etter at etterretningen hadde gått gjennom Facebook-profilen hans, ble han løslatt neste dag etter å ha signert en erklæring om å respektere loven og ikke spre ryktebasert informasjon.

Som det fremkommer av det som er nevnt over, må det påregnes at Hamas følger med på aktiviteten i nettbaserte sosiale medier, men hvor mye ressurser som settes inn på dette er ikke kjent for Landinfo og Lifos. Det er imidlertid grunn til å tro at myndighetenes arrestasjoner og forhør av personer som publiserer eller deler innlegg på Facebook, er et forsøk på å avskrekke folk fra politisk deltakelse på nett. All ytring som setter Hamas i et negativt søkelys, risikerer å bli møtt med en eller annen form for reaksjon.

4. SITUASJONEN FOR MILITANTE SALAFISTER

Selv om det er bred enighet om at Hamas har full kontroll på Gazastripen, hender det tidvis at andre aktører gjennomfører rakettangrep mot Israel. Da er det i hovedsak militante salafister som står bak. Mange av dem har bakgrunn fra al-Qassam-brigadene, Hamas' militære gren, men har brutt ut bl.a. fordi de mener Hamas ikke går langt nok i kampen mot Israel (Brenner 2017, s. 25). Salafistene står sterkest i sør, som i Deir al Balah, Khan Younis og Rafah.

Hamas har forsøkt å minimere deres rolle i Gaza, og ifølge den svenske forskeren Bjørn Brenner (2017), forfatter av boken «Gaza under Hamas: From Islamic Democracy to Islamist Governance», hevdet Hamas-lederen Ismael Haniyeh i en offentlig uttalelse i 2009 at det ikke fantes militante salafister i Gaza. I samtaler av mindre offisiell karakter, skal imidlertid Hamas-ledelsen ha erkjent at militante salafister var en utfordring også i Gaza. Det viste seg bl.a. i august samme år, da

spenningen mellom de to grupperingene eskalerte til en væpnet konflikt etter at en av salafistgruppene, Warriors of God, hadde erklært et område i Rafah for et islamsk emirat (Waheidi & Kershner 2015; Bronner 2009). Hamas' sikkerhetsstyrker stormet gruppens moské i Rafah og drepte minst seks medlemmer av gruppen og såret langt flere. Salafistene i Gaza ble desimert og pasifisert etter dette, men i 2012 ble militante salafister igjen slått ned på av Hamas. Det samme skjedde våren 2015, i kjølvannet av våpenhvilen etter krigen mot Israel i 2014. Hamas arresterte da en rekke militante salafister, og jevnet en moské, brukt av gruppen Ansar al-Dawleh al-Islamiyah (Supporters of the Islamic State), med jorden (Abu Toameh 2015). I juni samme år ble lederen for en annen salafistgruppe drept i et sammenstøt som oppsto da Hamas kom for å arrestere mannen (Waheidi & Kershner 2015).

Ifølge lederen for den Hamas-tilknyttede tenketanken House of Wisdom i Gaza, Ahmed Yousef (møte i Gaza i oktober 2016), har Hamas de seneste par årene endret taktikk overfor denne gruppen og heller prøvd å rettlede dem enn å arrestere dem. Dette går bl.a. ut på å være i dialog der de ber dem om å ikke ta loven i egne hender, men heller slutte seg til al-Qassam-brigadene i kampen mot Israel. Noen lytter til Hamas, hevdet han, mens andre ikke gjør det og tar ordre utenfra. De som går sine egne veier, blir angivelig nøye overvåket, da Hamas ikke ønsker å gi Israel en anledning til å angripe Gaza igjen.

Ifølge lederen for PCHR (møte 2016) eksisterer ikke IS eller al-Qaida som noe politisk fenomen i Gaza, selv om det riktignok finnes enkeltindivider som støtter og samarbeider med disse gruppene. De er imidlertid få, ble det hevdet, samtidig som det ble sagt at det også finnes krigere fra Gaza som deltar i krigen i Irak og Syria.

På tross av at de er få, har likevel mange i Hamas, spesielt innen al-Qassam-brigadene og i det muslimske brorskapet, sympati med salafistene, fordi de mener at Hamas ikke går langt nok i motstandskampen mot Israel eller i å regulere sosial adferd i Gaza (PCHR, møte i Gaza oktober 2016). Dette kommer også frem i Bjørn Brenners artikkel (2017). Brenner peker på at politiet og flere myndighetspersoner innad i Hamas har sett gjennom fingrene med enkelte overgrep som militante salafister angivelig har stått bak. Et eksempel som nevnes i Brenners artikkel (2017) er slett etterforskning av gjentatte angrep mot UNRWA-arrangerte ungdomsleire der gutter og jenter har deltatt i fellesskap. Brenner antyder (s. 24) at Hamas, bevisst eller ikke, lar militante salafister slippe unna med slike angrep for å etterkomme krav fra de mer ytterliggående segmentene av Hamas.

Om salafistene gjennomfører et raketangrep, eller foretar seg andre kriminelle handlinger, blir de imidlertid raskt arrestert, ifølge PCHR (møte i Gaza oktober 2016).

Som andre politiske opponenter, blir også arresterte salafister utsatt for mishandling under avhør, ifølge lederen for PCHR (møte 2016). PCHR er ikke opptatt av hvilken politisk gruppering en person som rapporterer om mishandling tilhører, men de har merket seg at Hamas slår hardt ned på de militante salafistene, selv om de utgjør en svært liten gruppe. I tillegg til fysisk mishandling under avhør, bruker Hamas dialog under varetekt, ble det hevdet. Salafistene blir spurt om de har nær tilknytning til shiamuslimer, om de er i kontakt med ungdommer, og Hamas gir salafistene klar beskjed om at de blir nøye fulgt med på. Metoden brukes åpenbart for å trakassere og pasifisere dem (PCHR, møte 2016).

Lederen for PCHR var derimot helt klar i sin oppfatning om at salafistene ikke er i en posisjon der de kan utgjøre en trussel mot Hamas eller mot enkeltindivider med tilknytning til Hamas. Om de skulle prøve seg, ville Hamas ha slått kraftig tilbake. Den eneste måten salafistene kan hevne seg på overfor Hamas, ble det sagt, er å sende raketter over til Israel. Da vil de imidlertid bli arrestert relativt raskt. Det er mange angivere i Gaza (PCHR, møte 2016).

Sheik Yousef fra Rafah er et eksempel på en salafist som stadig blir arrestert av Hamas (PCHR, møte 2016). Hamas vil imidlertid ikke meddele menneskerettighetsorganisasjonen PCHR på hvilket grunnlag sheiken blir arrestert, annet enn å si at han har gjort noe galt. Ifølge PCHR finner ikke Hamas noen beviser mot Sheik Yousef, så han blir alltid løslatt igjen. Arrestasjonene foretas likevel med jevne mellomrom for å trakassere og avskrekke ham. Ifølge Ahmed Yousef (leder for House of Wisdom, møte 2016) bruker Hamas både tortur og dialog i kampen mot radikale, militante salafister.

5. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Abu Amr, A. (2017, 12. mai). Hamas cracks down on Gaza journalists. *Al Monitor*. Tilgjengelig fra <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/05/gaza-hamas-crackdown-propagandists-rumors.html#ixzz4hEStsAJt> [lastet ned 11. juli 2017]
- Abu Toameh, K. (2015, 4. mai). Salafi jihadi group: 'Gangs of Hamas regime destroyed Gaza mosque'. *Jerusalem Post*. Tilgjengelig fra <http://www.jpost.com/Middle-East/Salafi-jihadi-group-Gangs-of-Hamas-regime-destroyed-mosque-402034> [lastet ned 15. august 2017]
- Brenner, B. (2017, april). The Deradicalization of Islamists by Islamists: Hamas's Kid Glove Approach to Salafi Jihadists in the Gaza Strip, 2010-2014. *Strategic assessment*, 20(1). Tilgjengelig fra http://www.inss.org.il/wp-content/uploads/2017/05/SA20.1_Brenner.pdf [lastet ned 11. august 2017]
- Bronner, E. (2009, 14. august). 6 die at Gaza mosque as islamists and Hamas clash. *The New York Times*. Tilgjengelig fra http://www.nytimes.com/2009/08/15/world/middleeast/15gaza.html?_r=0 [lastet ned 15. august 2017]
- CPJ, dvs. Committee to Protect Journalists (2017, 14. juni). *Hamas detains Palestinian journalist in Gaza*. New York: CPJ. Tilgjengelig fra <https://cpj.org/2017/06/hamas-detains-palestinian-journalist-in-gaza.php> [lastet ned 15. august 2017]
- ICHR, dvs. Independent Commission for Human Rights (2015, 14. mai). *The Status of Human Rights in Palestine. Twentieth Annual Report, Executive Summary, 1 January - 31 December 2014*. Ramallah: Independent Commission for Human Rights. Tilgjengelig fra <http://ichr.ps/en/1/6/275/ICHR-20th-Annual-Report.htm> [lastet ned 28. august 2017]
- Jalal, R. A. (2016, 8. mars). Why does Hamas, Fatah reconciliation keep failing? *Al Monitor*. Tilgjengelig fra <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2016/03/palestinian-hamas-fatah-reconciliation-doha.html#ixzz4hPyxkyEc> [lastet ned 24. mai 2017]
- Khouri, J. (2017, 10. mai). Gaza's Health Ministry Warns: Palestinian Authority to Stop Sending Medicine, Baby Formula to Hospitals. *Haaretz*. Tilgjengelig fra (abonnement) <http://www.haaretz.com/middle-east-news/palestinians/.premium-1.788352> [lastet ned 24. mai 2017]
- Al Jazeera (2017a, 18. januar). Fatah and Hamas to form unity government. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <http://www.aljazeera.com/news/2017/01/fatah-hamas-form-unity-government-170118031339203.html> [lastet ned 10. juli 2017]
- Al Jazeera (2017b, 27. mai). UN envoy blasts electricity cuts in Gaza. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <http://www.aljazeera.com/news/2017/05/envoy-blasts-electricity-cuts-gaza-170527000135365.html> [lastet ned 11. august 2017]
- Landinfo (2013, 25. juni). *Palestina: Situasjonen for Fatah-medlemmer på Gazastripen*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://landinfo.no/asset/2448/1/2448_1.pdf [lastet ned 25. august 2017]
- Lynfield, B. (2017, 9. august). PA arrests five journalists for 'leaking' sensitive information. *Jerusalem Post*. Tilgjengelig fra <http://www.jpost.com/Middle-East/PA-arrests-five-Pal-journalists-for-leaking-sensitive-information-501991> [lastet ned 16. august 2017]
- Ma'an News (2017a, 25. januar). Gaza court sentences 8 Fatah members to prison, including 3 for life, for spying. *Ma'an News*. Tilgjengelig fra <http://www.maannews.com/Content.aspx?id=775109> [lastet ned 9. juni 2017]
- Ma'an News (2017b, 29. januar). Gaza security forces detain Fatah member at Rafah crossing. *Ma'an News*. Tilgjengelig fra <http://www.maannews.com/Content.aspx?ID=775171> [lastet ned 9. juni 2017]

- Ma'an News, (2017c, 16. mars). Gaza military court orders 10 PA intelligence officials to turn themselves in. *Ma'an News*. Tilgjengelig fra <http://www.maanne.com/Content.aspx?id=775974> [lastet ned 9. juni 2017]
- Ma'an News (2017d, 30. mai). Gaza authorities prevent PLO official from leaving Gaza for Ramallah. *Ma'an News*. Tilgjengelig fra <http://www.maanne.com/Content.aspx?id=777403>
- Ma'an News (2017e, 1. juli). Hamas security prevents Fatah Central Committee member from leaving Gaza. *Ma'an News*. Tilgjengelig fra <https://www.maanne.com/Content.aspx?id=777870> [lastet ned 3. juli 2017]
- Ma'an News (2017f, 4. juli). In bid to pressure Hamas, PA refers 6,000 Gaza civil servants into early retirement. *Ma'an News*. Tilgjengelig fra <https://www.maanne.com/Content.aspx?id=777916> [lastet ned 6. juli 2017]
- Ma'an News (2017 g, 9. juli). PA reportedly halts paying salaries of Hamas-affiliated MPs. *Ma'an News*. Tilgjengelig fra <https://www.maanne.com/Content.aspx?id=778005> [lastet ned 10. juli 2017]
- Ma'an News (2017h, 3. juni). Protesters gather outside home of jailed writer in Gaza demanding his release. *Ma'an News*. Tilgjengelig fra <https://www.maanne.com/Content.aspx?id=778033> [lastet ned 12. juli 2017]
- Ma'an News, (2017i, 10. juni). Gaza security forces arrest reporter for Palestinian Authority-owned news outlet. *Ma'an News*. Tilgjengelig fra <https://www.maanne.com/Content.aspx?id=777574> [lastet ned 12. juli 2017]
- Ma'an News (2017j, 13. juli). PFLP slams Hamas, Fatah for putting politics over lives of Palestinians in Gaza. *Ma'an News*. Tilgjengelig fra <https://www.maanne.com/Content.aspx?id=778066> [lastet ned 12. juli 2017]
- MADA, dvs. Palestinian Center for Development & Media Freedoms (2016a). MADA: 41 violations against media freedoms in Palestine during April 2017. *Monthly report*. Ramallah: MADA. Tilgjengelig fra http://www.madacenter.org/report.php?lang=1&id=1710&category_id=13&year=2017 [lastet ned 5. september 2017]
- MADA (2016b, 11. september). *MADA: August witnessed the highest amount of violations against media freedoms since the beginning of 2016. Monthly report*. Ramallah: MADA. Tilgjengelig fra http://www.madacenter.org/report.php?lang=1&id=1666&category_id=13&year=2016 [lastet ned 29. juni 2017]
- MADA (2017a, 15. januar). *MADA: Assaulting journalists in Gaza is a grave violation against freedom of expression*. Ramallah: MADA. Tilgjengelig fra http://www.madacenter.org/report.php?lang=1&id=1685&category_id=6&year=2017 [lastet ned 29. juni 2017]
- MADA (2017b). *Annual report 2016*. Ramallah: MADA. Tilgjengelig fra http://www.madacenter.org/images/text_editor/AnnualrepE2016.pdf [lastet ned 10. juli 2017]
- MADA (2017c, 6. februar). *MADA: 30 violations against media freedoms in Palestine during January 2017. Monthly report*. Ramallah: MADA Tilgjengelig fra http://www.madacenter.org/report.php?lang=1&id=1700&category_id=13&year=2017
- MADAs (2017d, 25. mai). *MADA: 41 violations against media freedoms in Palestine during April 2017. Monthly report*. Ramallah: MADA. Tilgjengelig fra http://www.madacenter.org/report.php?lang=1&id=1710&category_id=13&year=2017 [lastet ned 15. august 2017]
- MADA (2017e, juli). *MADA: 51 violations of media freedoms in Palestine during June 2017. Monthly Report*. Ramallah: MADA. Tilgjengelig fra http://www.madacenter.org/report.php?lang=1&id=1719&category_id=13&year=2017 [lastet ned 15. august 2017]

- MADA (2017f). *Semi-annual report on the media freedoms violations in Palestine 2017*. Ramallah: MADA. Tilgjengelig fra [http://www.madacenter.org/images/text_editor/SemiannualE2017\(1\).pdf](http://www.madacenter.org/images/text_editor/SemiannualE2017(1).pdf) [lastet ned 5. september 2017]
- Melhem, A. (2017, 17. juli). New batch of PA employees in Gaza forced to retire. *Al Monitor*. Tilgjengelig fra <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/07/palestine-employees-civil-early-retirement-pressure-hamas-pa.html#ixzz4qmSq9Oxr> [lastet ned 25. august 2017]
- Al Mezan (2017, 28. januar). *Gaza Police Investigation Department Arrests Abdullah Abu Sharikh*. Gaza City: Al Mezan Center For Human Rights. Tilgjengelig fra <http://www.mezan.org/en/post/21764/Gaza+Police+Investigation+Department+Arrests+Abdullah+Abu+Sharikh> [lastet ned 12. juli 2017]
- Middle East Eye (2017, 1. mai). Hamas in 2017: The document in full. *Middle East Eye*. Tilgjengelig fra <http://www.middleeasteye.net/news/hamas-charter-1637794876> [lastet ned 11. august 2017]
- OCHA (2017, 4. juli). *Access to medical care in Gaza*. Øst-Jerusalem: OCHA Tilgjengelig fra <https://www.ochaopt.org/content/access-medical-care-outside-gaza> [lastet ned 12. juli 2017]
- Othman, M. (2017, 14. mai). Journalists in Gaza face intensifying crackdown. *Al Monitor*. Tilgjengelig fra <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/05/gaza-hamas-kidnap-journalists-freedom-of-opinion.html> [lastet ned 20. juli 2017]
- PSR, dvs. Palestinian Center for POLICY and SURVEY (2017, 5. juli). Public Opinion Poll No (64). Press Release. Ramallah: Palestinian Center for POLICY and SURVEY. Tilgjengelig fra <http://www.pcpsr.org/en/node/692> [lastet ned 10. juli]
- PCHR, dvs. Palestinian Centre for Human Rights (2017a, 30. mai). *PCHR Denounces Gaza Security Services Banning Dr. Zakariya al-Agha from Traveling via Beit Hanoun Crossing*. Gaza City: PCHR. Tilgjengelig fra <http://pchrgaza.org/en/?p=9155> [lastet ned 10. juli 2017]
- PCHR (2017b, 11. juli). *PCHR Calls upon Palestinian Government to Annul Unfair Early Retirement of 6,145 Civil Servants*. Press release. Gaza City: PCHR. Tilgjengelig fra <http://pchrgaza.org/en/?p=9236> [lastet ned 11. juli 2017]
- PCHR (2017c, 12. juli). *Disastrous and Unprecedented Exacerbation of all Basic Services in the Gaza Strip Due to Power Outages*. Gaza City: PCHR. Tilgjengelig fra <http://pchrgaza.org/en/?p=9244> [lastet ned 13. juli 2017]
- PCHR (2017d, 20. juni). *PCHR Follows up with Concern the Measures Taken against journalist Hassan Jaber by ISS in Gaza*. Gaza City: PCHR. Tilgjengelig fra <http://pchrgaza.org/en/?p=9209> [lastet ned 13. juli 2017]
- United Nations Country Team in the occupied Palestinian territory (2017, juli). *Gaza ten years later*. Ramallah: United Nations Country Team in the occupied Palestinian territory. Tilgjengelig fra https://unsco.unmissions.org/sites/default/files/gaza_10_years_later_-_11_july_2017.pdf [lastet ned 15. august 2017]
- Al-Waheidi, M. & Kershner, I. (2015, 2. juni). Hamas Forces Kill Leader of Islamic Splinter Group in Gaza. *The New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2015/06/03/world/middleeast/hamas-kill-leader-islamic-salafist-group-gaza.html> [lastet ned 15. august 2017]

Muntlige kilder

- Ahmed Yousef, leder for House of Wisdom. Møte i Gaza 26. oktober 2016.
- Journalist. Møte i Gaza 25. oktober 2016.
- PCHR, dvs. Palestinian Centre for Human Rights. Møte i Gaza 25. oktober 2016.

- Parlamentsmedlem for Fatah i Gaza. Møte i Gaza 25. oktober 2016.
- Mahmoud al-Ajrami, skribent i Middle East Monitor og vise-president i Board of Directors og President of Academy of Higher Studies ved Univeristy of Palestine. Al-Ajrami var tidligere viseutenriksminister før Hamas overtok makten i Gaza i 2007. Møte i Gaza 25. oktober 2016
- Azmi Keshawi, analytiker i International Crisis Group (ICG). Møte i Gaza 26. oktober 2016.
- Lederen for Independent Commission for Human Rights. Møte i Ramallah 1. november 2016
- Al Haq, ved leder Shawan Jabarin. Møte i Oslo 4. april 2017.
- Palestinsk akademiker ved universitet i Gaza. Møte i Gaza 25. oktober 2016